

**ชื่อวิทยานิพนธ์** ศักยภาพของบุคลากรหน่วยงานในภูมิภาคและสถานภาพบทบาทการบังคับใช้กฎหมายในการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมกรณีเรื่องร้องเรียน

**ผู้วิจัย** นายสวส สดประเสริฐ **ปริญญา** สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม)

**อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์สราวุธ สุธรรมมาสา (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ ศิวะเดชาเทพ

**ปีการศึกษา** 2549

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานภูมิภาคระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการมลพิษกรณีเรื่องร้องเรียน (2) ศึกษาสถานภาพบทบาทการบังคับใช้กฎหมายในการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม และ (3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของกฎหมายในการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) มีการวัดครั้งเดียวไม่ต่อเนื่อง

ประชากรที่ศึกษาคือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภูมิภาคระดับจังหวัด 3 หน่วยงานคือ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ระดับเทศบาลเมือง/นคร) ซึ่งรับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม 3 ฉบับ คือ พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ใน 20 จังหวัดจำนวนประมาณ 320 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 148 คน เครื่องมือที่ใช้มี 2 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการปฏิบัติงานและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพบุคลากร ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคตลอดทั้งจุดอ่อนหรือข้อจำกัดของระเบียบ/กฎหมายที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายและข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไขระบบการจัดการมลพิษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการพิจารณาจัดระดับศักยภาพของบุคลากรการใช้ค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพและคะแนนที่ (T- Score)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ในส่วนข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า (1) ศักยภาพของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่มตามหน่วยงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างบุคลากรทุกกลุ่มมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง (2) สถานภาพบทบาทการบังคับใช้กฎหมาย ปรากฏว่าส่วนมากใช้วิธีการบันทึกการตรวจสอบแล้วมีหนังสือราชการแจ้งเป็นหลักฐานตามหลัง ร้อยละ 35.81 ส่วนรูปแบบในการแก้ไขปัญหาส่วนมากใช้การแนะนำสั่งการให้ปรับปรุง ร้อยละ 30.41 สำหรับความต้องการสนับสนุนในลำดับต้นมีความต้องการการสนับสนุนด้านอุปกรณ์/เครื่องมือในการตรวจวัดมลพิษ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นและต้องการบุคลากรเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 31.76, 27.00 และ 22.97 ตามลำดับ เหมือนกันทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มเทศบาลที่ต้องการการสนับสนุนด้านวิชาการร้อยละ 21.62 (3) ในส่วนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าบุคลากร ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานด้านกฎหมาย จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ทักษะด้านกฎหมาย ปัจจัยที่สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ประชาชนมีความสนใจตระหนักถึงปัญหามลพิษมากขึ้น ระบบข้อมูลสารสนเทศมีประสิทธิภาพและเข้าถึงได้มากขึ้นและมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องในการจัดการมลพิษจึงช่วยลดช่องว่างของกฎหมายได้ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ค่านิยมสังคม กฎหมายมีบทลงโทษที่ต่ำ จำนวนบุคลากรที่จำกัด ผู้ประกอบการยังขาดจิตสำนึกและความสนใจในการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย รวมถึงปัญหาจากการแทรกแซงทางการเมือง ข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อการจัดการมลพิษ คือ การส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการ การปรับปรุงระเบียบกฎหมายโดยเฉพาะเรื่องบทลงโทษให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเรื่องกำหนดมาตรฐานสำหรับกิจการบางประเภทเพิ่มเติม การประชาสัมพันธ์ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย

**คำสำคัญ** ศักยภาพ สถานภาพ บทบาท การบังคับใช้กฎหมาย มลพิษสิ่งแวดล้อม เรื่องร้องเรียน

**Thesis Title:** Capability of Regional Organizations' Personnel and Role Status of Law Enforcement for Complaint Case of Environmental Pollution Management .

**Researcher:** Mr.Sawong Sudprasert; **Degree :**Master of Public Health (Industrial Environment Management) **Thesis Advisors:** (1) Saravudh Sutummasa; Associate Professor; (2) Dr.Jakkris Sivadechathep; Associate Professor; **Academic year:** 2006

### ABSTRACT

This study was aimed to : (1) appraise capability of regional organizations' personnel at the provincial and local administrative organization levels for complaint case of environmental pollution management; (2) study role status of personnel' s law enforcement for environmental pollution management; and (3) find out problems, obstacles and limitations of laws in environmental pollution management. The research methodology is descriptive study. The studied samples were 148 personnel in 20 provinces from total population of about 1,520 personnel who were responsible for environmental pollution control and prevention in regional organizations at the provincial level and local administrative organization level (municipality) involving with three environment-related laws; namely, Public Health Act, BE.2535, Factory Act, BE.2535 and National Environmental Quality Enhancement and Conservation Act, BE.2535. The study tools used for data collection were questionnaires and interviewing experts and executives. Statistics used for data analysis were mean, percentage and standard deviation. Raw score means and T-scores were used in consideration of categorizing the personnel's capability into 3 levels of high, moderate and low ones.

The research results were as follows: for questionnaires survey, (1) capability of the whole personnel were at the moderate level. When considering in each group of personnel, all groups had capability at the moderate level as well; (2) role status of law enforcement was revealed that most personnel used method of inspection recording and then followed by official letter up to 35.81%. Most common pattern of problem solving was command or suggestion to solve pollution up to 30.41%. Most of them up to 31.76%, 27.00% and 22.9% in every group needed supporting of equipments/tools for measurement of pollution and followed by hardwares (automations/ automobiles) and additional staffs respectively with the same tendency in every group except for the municipalities' personnel who needed technical assistance up to 21.62%. For experts'/ executives' opinions, they gave opinions that most personnel did not have background on law studies, therefore; they need more knowledge and skill on related laws. Factors supporting law enforcement were more awareness of the people of pollution, more efficient and accessible information system and many existing laws relating to pollution management helped blocking pit of laws. However; coordination among relevant agencies was needed to make law enforcement more effective; and (3) obstructive factors were social values, laws with un-intense punishment provisions, limited numbers of personnel, legal ignorance of entrepreneurs as well as political intervention in the responsible area of the personnel. Suggestions for improvement of pollution management were promotion of the people network in participating of surveillance and notification beneficial information to officials, law improvement especially punishment provisions and standard setting for some more kinds of pollution sources, public relation and enhancement of good attitude towards law compliances.

**Keywords:** Capability, Role status, Law enforcement, Environmental pollution, Complaint